ENW'R PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Cyngor Gwynedd
DYDDIAD Y CYFARFOD	30 Ionawr, 2020
TEITL YR EITEM	Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru
PWRPAS	Rhoi diweddariad ar Wasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru
AWDUR	Aled Gibbard, Uwch Reolwr
AELOD CABINET	Cynghorydd Dilwyn Morgan

1.Cyflwyniad

1.1 Fe osodwyd cyfrifoldebau statudol ychwanegol ar awdurdodau lleol i ddarparu ystod fwy eang o wasanaethau mabwysiadu gyda chyflwyniad Deddf Plant a Mabwysiadu 2002 a'r rheoliadau ac arweiniad cysylltiedig ynghyd a thargedau a osodwyd gan y llywodraeth. Oherwydd cyfyngder ar lefelau staffio ac adnoddau, fe godwyd pryderon ynglŷn â'r gallu i gydymffurfio gyda'r rheoliadau hyn ac y byddai awdurdodau lleol llai yn ei chael yn anodd lleoli plant o fewn eu cymunedau.

1.2 Er mwyn datrys rhai o'r pryderon hyn fe gychwynnodd y 6 awdurdod lleol yn y gogledd weithio mewn partneriaeth i weithredu gwasanaeth rhanbarthol lle gellid cyfuno adnoddau a bod mwy effeithlon. Fel rhan o'r gwaith hwn fe gafwyd cyllid grant ychwanegol o dan "Gwneud y Cysylltiadau" ac fe aeth y 6 awdurdod mewn i gytundeb partneriaeth i roi Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru (NWAS) yn ei le. Daeth y gwasanaeth yn weithredol yn Ebrill 2010 a'r rhanbarth cyntaf yng Nghymru I roi gwasanaeth rhanbarthol mabwysiadu yn ei le. Fe'I sefydlwyd tua 5 mlynedd cyn i'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol cael ei greu.

1.3 Lansiwyd y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol yn Nhachwedd 2014 ac mae'n fenter arloesol ar y cyd ar gyfer cynnig gwasanaethau mabwysiadu. Daeth â gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol Cymru ynghyd i greu strwythur 3 haen sy'n cynnwys partneriaethau ar bob lefel gydag Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol Cymru, Gwasanaethau Iechyd ac Addysg ymhlith rhai eraill.

1.4 Ar lefel awdurdod lleol, mae'r holl gynghorau Cymreig yn dal i ddarparu gwasanaethau i blant sy'n derbyn gofal gan adnabod a gweithio gyda'r plant y mae cynllun mabwysiadu yn addas iddynt.

1.5 Yn rhanbarthol, mae'r holl awdurdodau lleol yn gweithio gyda'i gilydd o fewn pum cydweithrediad rhanbarthol i gynnig ystod o wasanaethau mabwysiadu. Mae gan bob cydweithrediad rhanbarthol gysylltiadau ag asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol, iechyd ac addysg. Mae'r gwasanaethau a gynigir yn amrywio mewn pob cydweithrediad, ond maent oll yn cynnig swyddogaethau asiantaeth mabwysiadu i blant, recriwtio ac asesu mabwysiadwyr, cynnig cwnsela i rieni genedigol a chyngor i oedolion a fabwysiadwyd. Ar hyn o bryd, mae rhai ohonynt yn cynnig gwasanaethau cymorth mabwysiadu'n uniongyrchol, ond mae hyn yn gyfrifoldeb ar yr awdurdod lleol mewn mannau eraill. Ein blaenoriaeth ar hyn o bryd yw gwella gwasanaethau cymorth mabwysiadu ac rydym yn gweithredu ein 'Fframwaith Cymorth Mabwysiadu'.

1.6 Mae Bwrdd Llywodraethu a Grŵp Ymgynghorol yn goruchwylio'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol yn gyffredinol. Ar lefel leol, mae Pwyllgorau Rheoli Rhanbarthol yn goruchwylio'r gwasanaethau rhanbarthol. Mae'r gwasanaeth yn adrodd i Weinidogion Cymru ddwywaith y flwyddyn.

2. Y Sefyllfa Gyfredol

2.1 Cyngor Sir Fwrdeistrefol Wrecsam yw'r Cyngor lletyol ar gyfer y gwasanaeth. Ers 2010 mae staff wedi cael ei secondio i'r gwasanaeth gan barhau i weithio o'u hawdurdodau lleol gwreiddiol, heblaw am staff Sir y Fflint, sydd wedi ei leoli yn Wrecsam.

2.2 Mewn partneriaeth gyda'r 6 awdurdod lleol mae Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru yn gyfrifol am ddarparu'r gwasanaethau canlynol:

- Recriwtio, hyfforddi, asesu a chefnogi darpar fabwysiadwyr a rhai sydd eisoes wedi cael eu cymeradwyo.
- Cyfatebu plant i fabwysiadwyr.
- Mynediad I Gofnodion S98, Gwasanaethau Cyfryngol a Chilio am oedolion sydd wedi cael eu mabwysiadu a'u teuluoedd.
- Cwnsela I Rieni Genedigol.
- Cefnogi Mabwysiadu- Grwpiau Cefnogi, diwrnodau hwyl a chylchlythyrau.
- Datblygu a rheoli paneli mabwysiadu ar y cyd.
- Mabwysiadu gan Bartner Rhieni (Step parent adoption)
- Mabwysiadu gydag elfen dramor.

3. Ystadegau

3.1 Mae'r data isod wedi ei gymryd allan o ddata'r Gwasanaeth Mabwysiadu rhanbarthol ar gyfer y flwyddyn 2018-19:

Gweithgaredd Recriwtio

ALl	**Conw**	**Dinb**	**Fflint**	**Gwyn**	**Wrec**	**Ynys Môn**	**Arall/ NWAS**	**2018-2019**	**2017-2018**	**2016-2017**
Ymholiadau	26	24	42	19	37	12	7	**167**	**173**	**162**
Ffurflenni Ymateb	11	12	11	5	12	5	3	**59**	**63**	**61**
Ymweliadau Cychwynnol	9	12	13	4	11	4	2	**55**	**53**	**62**
Ffurflenni Cais	4	6	7	2	3	3	1	**26**	**26**	**43**

Nifer o Fabwysiadwyr sy'n cael eu hasesu

	Conwy	Dinbych	Fflint	Gwyn	Wrecsham	Ynys Mon	Arall	Cyf 18/19	Cyf 17/18
Mabwysiadwyr sy'n cael eu hasesu ar hyn o bryd	4	4	4	1	2	3	0	**18**	**16**
Gofalwyr Maeth sydd eisiau Mabwysiadu	0	1	1	0	1	0	0	**3**	**2**
Partner I Rieni sy'n cael eu hasesu	0	2	0	0	2	0	0	**4**	**7**

Cyfanswm asesiadau	4	7	5	1	5	3	0	**25**	**25**

Mabwysiadwyr sydd wedi eu cymeradwyo

	Conwy	Dinbych	Fflint	Gwyn	Wrecsam	Ynys Mon	Arall NWAS	Asiantaeth arall	Cyf
Ar gael	0	1	0	0	1	1	0	0	3
Potensial o gyfatebiad ac felly ddim ar gael	3	2	2	1	0	0	1	4	13

Plant a leolwyd Ebrill 2018 – Mawrth 2019

	Conw	Dinb	Fflint	Gwyn	Wrec	Ynys Mon	**Cyf 18-19**	Cyf 17-18
Nifer plant a gyfeirwyd	16	8	9	3	12	3	**51**	55
Nifer plant a argymhellwyd fel cyfatebiad mewn panel	9	8	5	5	9	3	**39**	41
Nifer plant a leolwyd I fabwysiadu	11	6	6	6	7	3	**39**	41
Nifer plant a fabwysiadwyd	11	10	5	5	2	2	**35**	39
26 plentyn wedi ei leoli gyda mabwysiadwyr NWAS (2 grwp sibling) 13 plentyn gydag asiantaeth arall (1 grŵp sibling								

Plant yn aros am leoliad mabwysiedig

	Conw	Dinb	Fflint	Gwyn	Wrec	Ynys	Cyf	Cyf
Plant lle mae potensial cyfatebiad ond heb eu lleoli	6	1	3	3	5	3	0	**21**
Plant – dim cyfatebiad ar hyn o bryd	4	7	1	2	7	1	0	**22**
Cyfanswm nifer o deuluoedd sydd eu hangen	4	6	1	2	6	1		**20**

Gweithgaredd Panel

Panel	**Fflint/Wrec**	**Conw/Dinb**	**Gwyn/Ynys**	**Cyf 2019**	**Cyf 2018**
Asesiadau Mabwysiadu	**7**	**5**	**6**	**18**	**26**
Argymhelliad “ Dylid Mabwysiadu”	**3**	**0**	**0**	**3**	**0**

Cyfatebu (nifer y plant)	**11** (14 plentyn	**15** (17 plentyn)	**7** (7 plentyn)	**33** (38)	**32 (42)**
Gohirio argymhelliad	**3**	0	**2**	**5**	4
Dadgofrestru	0	0	0		0
Adolygu	0	**2**	0	**2**	**8**
Cyfanswm	**24**	**22**	**15**	**61**	70

4. Y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

4.1 Mae perfformiad holl ranbarthau Cymru yn cael ei gasglu gan y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (gweler Adroddiad Blynyddol yn Atodiad 1).

4.2 Ar gyfer Gogledd Cymru'r prif gyraeddiadau ar gyfer 2018-19 oedd:

- Penodi Swyddog Cydlynu Cyswllt sy'n cynnig ymateb gyson a chefnogaeth i fabwysiadwyr a rhieni biolegol o ran cyswllt uniongyrchol ac anuniongyrchol.
- Aethpwyd at i weithio gyda'r arbenigwr Richard Rose, i weithredu'r Fframwaith Hanes Bywyd.
- Ehangwyd y cynllun cyfaill i fabwysiadwyr.
- Buddsoddwyd mewn cynyddu sgiliau'r Swyddog Hyfforddi – cwblhau lefel 2 seicotherapi datblygiadol Deuol ac ar hyn o bryd mae'n dilyn diploma mewn rhianta therapiwtig.

4.3 Y cynllun cenedlaethol ar gyfer 2019-20 yw adeiladu ar y gwelliannau a wnaed dros bum mlynedd gyntaf y GMC; gan elwa'n fawr ar y cyllid buddsoddi newydd sydd ar gael. Mae hyn ar ffurf £2.3m gan Lywodraeth Cymru i wella gwasanaethau; tua £250,000 drwy Adoption UK Cymru ar gyfer TESSA gan Gronfa Cymunedau'r Loteri Fawr, yn ogystal â chymorth grant o tua £300,000 i'r Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol o gynllun grant Trydydd Sector Llywodraeth Cymru y cytunwyd arno ar hyn o bryd hyd at 2020. Bydd y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol yn parhau i weithio i ddarparu gwasanaethau i niferoedd uchel o blant, pobl ifanc a theuluoedd ac eraill y mae mabwysiadu yn effeithio arnynt; yn bennaf trwy wasanaethau rhanbarthol y GMC a'r Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol. Bydd busnes craidd y gwasanaeth yn parhau i fod, gan recriwtio mabwysiadwyr fel bod plant na allant dderbyn gofal gan eu teuluoedd eu hunain, yn gallu byw mewn cartrefi sefydlog, cariadus fel y dewis arall, gorau. Mae cysylltiad agos rhwng gwaith y GMC a Grŵp Cynghori'r Gweinidog ar Faterion Plant, Llywodraeth Cymru (MAG). Mae mabwysiadu yn ymddangos ar draws y nifer o ffrydiau gwaith y fenter genedlaethol bwysig hon.

5. Blaenoriaethau NWAS ar gyfer 2019-20

5.1 Fe gynhaliwyd adolygiad o'r gwasanaeth yn 2017-18 gyda'r cylch gorchwyl canlynol:

- I adnabod a gwneud yn fwy clir y model ariannu cyfredol ar gyfer NWAS.
- I gael dealltwriaeth ac adnabod modelau ariannu rhanbarthau eraill yng Nghymru.
- I argymell unrhyw newidiadau sydd eu hangen ar gyfer model ariannu presennl NWAS.
- I baratoi adroddiad adolygu ar gyfer Bwrdd Rheoli NWAS.

Canlyniad yr adolygiad oedd adnabodd nad oedd capasiti digonol, ar lefel gweithredol a strategol I reoli a datlbygu'r gwasanaeth. Ymhellach I hynny, ni fyddai'n bosib darparu Gwasanaethau Cefnogi Mabwysiadu ehangach (Arian ychwanegol gan Llywodraeth Cymru) gyda'r sefydliad staffio presennol.

Mae gwaith wedi digwydd felly ar ail fodelu strwythur y gwasanaeth a symud tuag at wasanaeth sy'n cael ei reoli'n llawn gan Gyngor Wrecsam. Bydd yr holl staff presennol yn trosglwyddo i gyflogaeth

Cyngor Wrecsam, ond yn parhau i weithio o'u hawdurdodau lleol presennol. Dylai'r gwaith hwn fod wedi ei gwblhau erbyn diwedd Mawrth 2020.

5.2 Mae'r cyllid ychwanegol o £2.3 miliwn yn genedlaethol ar gyfer datblygu gwasanaethau cefnogi mabwysiadu yn cynnwys £378,000 ar gyfer Gogledd Cymru. Mae NWAS wedi cynhyrchu Cynllun Gweithredu sy'n cynnwys cyflogi Gweithwyr Cefnogi Mabwysiadu ychwanegol ar draws y rhanbarth ac mae'r swyddi yn cael eu hysbysebu fel rhan o adolygiad y gwasanaeth. Bydd rhai o'r swyddi newydd yn golygu cymysgedd o sgiliau gwahanol a bydd yn galluogi NWAS I ddarparu gwasanaeth mwy eang a gwell i fabwysiadwyr a'u plant mabwysiedig wrth gyrraedd y gofynion statudol.

5.3 Gweithiodd y GMC ochr yn ochr â Adoption UK, i ddatblygu elfen Cymru, o gais llwyddiannus ledled y DU am gyllid gan Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol ar gyfer gwasanaeth TESSA. TESSA – dechreuwyd sefydlu gwasanaeth cymorth addysg therapiwtig i deuluoedd sy'n mabwysiadu yng Nghymru ym mis Chwefror 2019. Y bwriad yw bod y GMC yn ychwanegu at yr adnoddau sydd ar gael ar gyfer TESSA trwy arian cyfatebol o'r buddsoddiad yn 2019/20. Nod y gwasanaeth yw cyflawni:

- Ffocws ar ymyrraeth gynnar a chymorth cyn gynted ag y bydd pryderon yn codi ar ôl y cyfnod ymgartrefu
- Asesiadau seicolegol proffesiynol i blant, gyda'r wybodaeth yn cael ei rhannu gyda rhieni a staff eraill sy'n darparu cymorth
- Cymorth magu plant ar ffurf 6 sesiwn therapiwtig, gan dimau sy'n cynnwys seicolegydd clinigol a rhieni sydd yn brofiadol o ran mabwysiadu (rhieni-bartneriaid)
- Cefnogaeth barhaus gan rhieni-bartneriaid.